

Behöver fredsrörelsen gå i terapi?

BEHÖVER vänstern gå i terapi? frågade en debattbok för några år sedan. Den möttes förstas med isande tystnad, vilket bara förstärkte intrycket att frågan var riktigt ställd. Sen blev vänstern miljörelse och linje 3, och nu har den blivit fredsrörelse. Behöver fredsrörelsen också gå i terapi? Ja, det ser så ut när man ser rörelsens reaktioner på sina få och små kritiker i FiB/Kulturfront med omnejd. Antingen aggressiva utbrott eller nonchalant ligkiltighet. En typisk massneurotisk reaktion.

Den franske sociologen Alain Touraine har utvecklat en helt speciell form av "terapi" för sociala rörelser. Den har inte något annat gemensamt med konventionell psykoterapi än att arbets sättet har en viss yttlig likhet med gestaltterapeutiska sessioner. Touraine kallar sin metod sociologisk intervention, och den är ett slags socialt provrörsexperiment. Han isolerar en liten grupp, aktiverar inom rörelsen, och utvecklar tillsammans med den en gruppterapeutisk process. Touraine studerar gruppens reaktioner på provokationer: med gruppen som rörelsens mikrokosmos testat han sina hypoteser om de grundläggande sociala konflikterna i det framväxande postindustriella samhället. Gruppen å andra sidan återvänder som aktiverat till rörelsen med bättre förståelse om vad kampen faktiskt handlar om och vem motståndaren egentligen är.

Touraine är särskilt angelägen om att bryta ned rörelsens "universella illusion". Den tror att den kämpar för en allmän princip, t ex "fred", och att dess motståndare är de som "inte vill ha fred". Genom terapin, som kan sträcka sig över flera månader, inser gruppen så småningom att

rörelsen en gång i tiden lärde sig att motståndaren var borgarklassen. Men där arbetarna behövde ett halvsekel för att bli säkra på sin sak kan den sociologiska interventionen förhoppningsvis påskynda processen.

Om gruppen och rörelsen inte inser vem deras egentliga motpart är, så är risken stor, menar Touraine, att den banar vägen för "nya herrar" som ger sig själva nya privilegier. Att rörelsen bär på fröet till en ny härskande klass, liksom den ryska arbetarrörelsen bar på fröet till den sovjetiska nomenklaturen.

Touraines metod finns beskriven i "La voix et le regard" från 1978 och kom nyligen på engelska ("The voice and the eye", Cambridge University Press, 1981). Det är Touraine som är rörelsens öga, terapigruppen är dess röst. Boken har bildat utgångspunkten för ett storstiltat forskningsprogram om de stora sociala rörelserna i Frankrike — antikärnkraftsrörelsen, kvinnorörelsen, separatiströrelsen, studentrörelsen m.m. Resultaten kommer successivt på Editions du Seuil.

Touraines metod och den handlingssociologi som han har skapat börjar nu uppmärksammas av anglosaxiska läsare. I ett temanummer av tidskriften Telos (nr 4 1982) om de sociala rörelserna kontrasteras Touraines syn med strukturalismens. Mot Parsons, Althusser och tyska kapitallogikers syn på människornas och rörelsernas handlingar som strukturerade av en redan fastlagd social eller historisk logik framhåller Touraine att strukturen är ett resultat av social aktivitet. Samhället producerar sig självt, säger han. Det finns ingen historisk logik, inget självklart mål för de stora sociala

den (och rörelsen) är invecklad i en större historisk konflikt och att den slåss mot en konkret social motpart, tex en härskande klass som inte är omedelbart synlig.

Terapins syfte är alltså att gruppen ska identifiera sin sociala motståndare, liksom arbetar-

konflikterna. Att vi nu är på väg mot ett historiskt nytt klassamhälle är inte en logisk följd av kapitalismens sammanbrott, utan resultatet av konflikten mellan sociala rörelser och deras motparter, som de utspelas här och nu.

THOMAS SÖDERQVIST